

ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ ВИХОВАННЯ НАПН УКРАЇНИ
ЛАБОРАТОРІЯ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Наскрізна навчальна програма з позашкільної освіти оздоровчого напрямку
«ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ БОЙОВИХ ДІЙ»

Київ – 2022

*Рекомендовано вченою радою Інституту проблем виховання НАПН України
(протокол № 4 від 31 березня 2022 р.)*

Автори-укладачі:

Корнієнко А.В. – провідний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник.

Мачуський В.В. – завідувач лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник.

Вербицький В.В. – директор Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України, доктор педагогічних наук, професор.

Рецензенти:

Куниця Т.Ю. - завідувач лабораторії соціальної педагогіки та соціальної роботи Інституту проблем виховання НАПН України, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник.

Антонова О. А. - директор Центру технічної творчості та професійної орієнтації шкільної молоді Дарницького району міста Києва, відмінник освіти України.

ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

Російська федерація розпочала найбільш жорстоку війну на європейському континенті з часів Другої світової війни. Не зважаючи на надзвичайну стійкість та професійний рівень ЗСУ України, які нищать окупантів і завдають їм значних втрат; громадську активність та патріотичний супротив українців, безпрецедентну підтримку країн світу, ворогу вдалося нанести значної шкоди нашій країні.

Через збройну агресію росії та військові злочини в Україні гинуть мирні мешканці, зокрема, діти. Частина населених пунктів України не має елементарних умов для здійснення освітнього процесу (зруйнована інфраструктура, житлові будинки та заклади освіти, лікувальні установи, спортивні об'єкти, бібліотеки; тривають постійні обстріли тощо). Значна кількість закладів освіти відчинили свої двері для біженців, надали прихисток і підтримку тисячам дорослих і дітей.

У надскладних умовах МОН України прийнято рішення про відновлення освітнього процесу там, де це є можливим. «Ми переконані, що освіта, досконалі знання та вміння – найпотужніша зброя на всі часи. Зараз важливо не зупинятися та продовжувати освітній процес», - зазначено на порталі МОН.

МОН України надало рекомендації (Наказ про організацію освітнього процесу від 06.03.2022 № 1/3371-22), зокрема: «Пріоритетом для нас є забезпечення максимально можливої безпеки для кожної дитини, кожного працівника системи освіти. У зв'язку з тим, що в частині регіонів України зберігається реальна загроза для життя та здоров'я мирних мешканців, а в більшості регіонів по кілька разів на день оголошується повітряна тривога, рекомендуємо організовувати роботу закладів освіти у залежності від конкретної ситуації».

На виконання цього завдання та на допомогу педагогам закладів позашкільної освіти пропонуємо, розроблену науковими співробітниками лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України, наскрізну навчальну програму з позашкільної освіти оздоровчого напрямку «Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій».

Мета наскрізної навчальної програми: навчити правилам збереженню здоров'я та життя свого та оточуючих людей в умовах бойових дій.

Завдання наскрізної навчальної програми:

- ознайомити з правилами поведінки у зоні бойових дій;
- навчити обробляти рани та робити перев'язки;
- навчити надавати першу медичну допомогу при опіках, перегріванні, обмороженні;
- навчити найпростішим тестам на виявлення ознак життя.

Наскрізна навчальна програма розрахована на 18 годин і може бути реалізована на заняттях гуртків усіх напрямів позашкільної освіти. Відповідно до цього, вона може бути використана в повному обсязі або за окремими темами для посилення основної навчальної програми відповідно до напрямку.

Форми і методи навчання: навчання проводиться за фронтально-індивідуальною формою; використовуються наступні методи: бесіда, лекція, індивідуальні та колективні вправи.

Програма є орієнтовною. Керівник гуртка може вносити зміни й доповнення у зміст програми та розподіл годин за темами, урахувавши інтереси гуртківців, стан матеріально-технічної бази закладу.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	1	-	1
2.	Умови війни: правила та поради	2	-	2
3.	Хімічна небезпека	1	-	1
4.	Радіаційна аварія	1	-	1
5.	Рани та їх обробка	2	-	2
6.	Пов'язки і правила їх накладання	1	5	6
7.	Перша допомога при опіках, перегріванні, обмороженні	1	2	3
8.	Тести на виявлення ознак життя	1	-	1
9.	Підсумок	-	1	1
Разом:		10	8	18

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (1 год.)

Теоретична частина. Поняття ризику і небезпеки під час бойових дій. Значення першої долікарської допомоги. Поради: як впоратися зі стресом під час війни.

2. Умови війни: правила та поради (2 год.)

Теоретична частина. Правила поведінки під час повітряної тривоги, обстрілів, комендантської години.

3. Хімічна небезпека (1 год.)

Теоретична частина. Поняття хімічної аварії. Алгоритм дій у разі хімічної небезпеки. Симптоми впливу небезпечних речовин. Захист від впливу небезпечних речовин. Перша медична допомога при хімічній небезпеці.

4. Радіаційна аварія (1 год.)

Теоретична частина. Поняття радіаційної аварії. Променева хвороба. Алгоритм дій у разі радіаційної аварії. Безпека харчування при радіаційній аварії.

5. Рани та їх обробка (2 год.)

Теоретична частина. Класифікація ран. Асептика і антисептика. Основні види ускладнень при пораненнях та їх профілактика.

6. Пов'язки і правила їх накладання (6 год.)

Теоретична частина. Поняття пов'язки. Перев'язувальні матеріали. Правила накладання пов'язок на різні частини тіла.

Практична частина. Накладання пов'язок на різні частини тіла.

7. Перша допомога при опіках, перегріванні, обмороженні (3 год.)

Теоретична частина. Поняття опікової хвороби, теплового удару. Поняття, симптоми обмороження. Перша медична допомога при опіках, перегріванні, обмороженні.

Практична частина. Замальовування алгоритму першої допомоги при опіках, перегріванні та обмороженні.

8. Тести на виявлення ознак життя (1 год.)

Теоретична частина. Ознаки життя потерпілого. Поняття клінічної і біологічної смерті.

9. Підсумок (1 год.)

Практична частина. Виконання малюнку «Правила поведження під час бойових дій».

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- правила поведження під час повітряної тривоги, обстрілів, комендантської години;
- правила поведження при хімічній небезпеці;
- тести на виявлення ознак життя.

Вихованці мають вміти:

- впоратися зі стресом під час війни;
- накладати пов'язки на різні частини тіла.

Вихованці мають набути досвід:

- накладання пов'язок на різні частини тіла.

Рекомендована література

1. Коденко Я. В. Основи медичних знань : навчальний посібник / [Я. В. Коденко] – Київ : Арт-Освіта, 2004. – 159 с.).

2. Матях В.В. Знати та вміти. Безпека населення в умовах військових дій. URL: <http://nmc.kr.sch.in.ua/Files/downloadcenter/%D0%91%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0%20%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B2%20%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%85%20%D0%B2%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85%20%D0%B4%D1%96%D0%B9.pdf> Дата звернення: 29.03.2022
3. **Що повинен знати кожен українець в умовах війни: правила та поради.** URL: <https://tsn.ua/ato/scho-povinen-znati-kozhen-ukrayiniec-v-umovah-viyni-pravila-ta-poradi-2001604.html> Дата звернення: 29.03.2022
4. **Що робити у разі хімічної небезпеки: список порад.** URL: <https://tsn.ua/ukrayina/scho-robity-u-razi-himichnoyi-nebezpeki-spisok-porad-1996651.html> Дата звернення: 29.03.2022
5. **Що робити у разі радіаційної аварії: практичні поради.** URL: <https://tsn.ua/ukrayina/scho-robity-u-razi-radiaciynoyi-avariyi-praktichni-poradi-1996642.html> Дата звернення: 29.03.2022
6. **Що робити у разі ядерного вибуху: основні поради, що можна їсти та пити, інструкція для виживання.** URL: <https://tsn.ua/ato/scho-robity-pri-yadernomu-vibuhu-osnovni-poradi-scho-mozhna-yisti-ta-piti-instrukciya-dlya-vizhivannya-2000527.html> Дата звернення: 29.03.2022